

УДК 637.12: 339.166.2 (477.44)

Новаленко Н.О., старший викладач

Бецик А.О., студентка

Вінницький національний аграрний університет

**СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИРОВИНОЮ
МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Особливостями сировинного забезпечення молокопереробних підприємств Вінницької області є перевага закупівель молока в підсобних господарств; проблема забезпечення якісною сировиною згідно з новими стандартами. Фактори, які впливають на вибір постачальника сировини, є її якість і ціна.

Ключові слова: сировина, молокопереробні підприємства, якість, постачальник.

В умовах значної конкуренції на ринку молочної продукції виробники зацікавлені у виробництві й реалізації якісної та конкурентоспроможної продукції. Продовольча безпека країни гарантується забезпеченням населення країни високоякісними продуктами споживання, які виробляються вітчизняними аграрним сектором і переробною промисловістю. Виробництво такої продукції не можливе без постійного забезпечення якісною сировиною [1]. Враховуючи це, проблема сировинного забезпечення молокопереробної промисловості є актуальною.

Метою дослідження є оцінка особливостей сировинного забезпечення молокопереробних підприємств Вінницької області в 2010 році та вибору ними постачальників сировини.

Результати дослідження. Складові ринку молока і молокопродуктів Вінницької області у 2010 році зазнали змін. Так, поголів'я корів станом на 1 січня 2011 року порівняно з відповідним періодом 2010 року зменшилося на 3% (у т.ч.: у сільськогосподарських підприємствах – на 2%, господарствах населення – на 3,5%) ; у 2010 році порівняно з 2009 роком на 0,7% знизилася виробництва молока в усіх категоріях господарств. У сільськогосподарських підприємствах порівняно з відповідним періодом минулого року збільшився середній надій молока від однієї корови на 21 кілограм, або на 0,5% і становив 4090 кг. Найвищий надій молока досягнуто в сільгосппідприємствах Томашпільського (5688 кг), Крижопільського (5634 кг) та Ямпільського (5518 кг) районів. За даними облдержресурсінспекції виробництво молока у 2010 році склало на рівні 836 тис. тонн. Крім того, у 2010 році спостерігалася зменшення виробництва продукції молочної промисловості порівняно з 2009 роком на 9,2% [2]. З викладеного видно, що ситуація на ринку є критична.

Зменшення обсягів виробництва молока відбулося внаслідок зменшення його виробництва господарствами населення (в яких виробляється близько 80% всього молока), на 0,9% (до 9367,0 тис. тонн). В результаті у 2010 році на переробні підприємства надійшло 450,981 тис. тонн молока, що на 1,8% менше ніж за 2009 рік. Середня ціна закупівлі збільшилась порівняно із минулим на 58,3% для сільськогосподарських підприємств і склала 3206 грн./тону і на 64,6% для господарств населення і склала 2498 грн./тону, що пов'язано в першу чергу із недостатньою пропозицією молкосировини на ринку.

На сировинному ринку області частка молока, заготовленого в сільськогосподарських підприємствах, становить 29,1 %, а в господарствах населення – 70,9%.

Оцінка молока здійснюється за Державним стандартом України (ДСТУ 3662-97). “Молоко коров’яче незбиране. Вимоги при закупівлі”, відповідно до якого [1] встановлюється гатунок молока. В 2010 році якість молока покращилась. Так, було закуплено 0,2% молока екстра-класу, чого не спостерігалось в 2009 році, 18,3% - вищого гатунку, 25% - першого гатунку, 54,6 – другого, зменшилася частка негатурного молока до 1,9% (табл. 1).

Таблиця 1. Структура якості молока за вимогами чинного стандарту

<i>Гатунки молока, % до всього закупленого</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
екстра	-	0,2
вищий	15,9	18,3
перший	29,4	25
другий	51,8	54,6
негатункове	2,9	1,9

Молочна сировина, яка виробляється в особистих селянських господарствах не відповідає міжнародним вимогам якості. Порівняльна характеристика якості молока, одержаного з господарств різних форм власності, наведена в табл.2.

Таблиця 2. Характеристика якості молока, одержаного в 2010 році з господарств різних форм власності

<i>Гатунки молока, % до закупленого в господарствах різних форм власності</i>	<i>Сільськогосподарські підприємства</i>	<i>Господарства населення</i>
екстра	0,7	-
вищий	59,3	1,5
перший	38	19,6
другий	1,4	76,4
негатункове	0,6	2,5

За умов нестачі сировини, недостатнє завантаження виробничих потужностей більшості виробників молочної продукції регіону останні ставлять не дуже жорсткі вимоги до постачальника сировини. Так, молоко, закуплене більшою половиною молокопереробних заводів, не відповідає вимогам вищого гатунку. Наприклад, Бершадський завод в структурі закупленого молока нараховує 92% молока другого гатунку. Не покращило ситуацію додаткове введення в дію 119 заготівельних пунктів з холодильним та лабораторним обладнанням.

З 15-ти підприємств області найбільшу частку високоякісного молока заготовляє Іллінецький молочний завод – 90,6%, на другій позиції Літинський завод – 3%, ще менше - Тульчинський і Погребищенський – близько 1,5%.

Висновки 1. Молочна сировина, яка виробляється в особистих селянських господарствах, не відповідає міжнародним вимогам якості і залишається найслабшою ланкою регіональної молочної галузі.

2. Сучасне виробництво молочної сировини залишається проблемним питанням, незважаючи на оптимістичні показники підвищення продуктивності молочного поголів'я, покращення сортової структури сировини.

3. Перспективою у цьому напрямі може бути створення компактних сировинних зон навколо переробних підприємств, що не тільки зменшить транспортні витрати, а й підвищить якість сировини, буде гарантувати ритмічність поставок.

Література

1. Гнатенко Є.П. Стан забезпечення сировиною молокопереробних підприємств // Вісник аграрної науки Причорномор'я.- 2010.- вип..2.- С.141-147
2. Стан тваринництва області за січень–грудень 2010 року. Статистична інформація Головного управління статистики у Вінницькій області.- <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>

Summary

The particularities of the raw material provision of dairy enterprises of Vinnitsa region / Novalenko N.O. Betsyk A.O.

The particularities of the raw material provision of dairy enterprises of Vinnitsa region are: advantage of the purchases milk in house holds; the problem of the provision by qualitative raw material in compliance to new standards. The factors which have influence upon the choice of the supplier of the raw material are its quality and price.

Key words: raw, dairy enterprises, factors, quality, supplier.